ب) امارت غالبیه شروع ماه از لیل در روایت حماد

دو احتمال دیگر در جمع بین این دو روایت هست. برای تعبیر روایت حماد و تعبیر روایت عبید سه گزینه در ذهن من هست. شاید بیشتر هم بشود. یکی همین که ایشان در دفاع از حرف خودشان میفرمایند. یعنی قرینه لبیه داریم بر اینکه مقصود روایت عبید هم همین است.

احتمال دیگر این است: روایت عبید که میگوید «فهذا الیوم»، واقعاً دارد ضابطه میدهد. میگوید همین امروز. خب روایت حماد که میگوید «للیلة المامضیة»؟! میگوییم لسان روایت حماد، لسان امارت غالبیه است. اینکه از شب اسم میبرد یعنی حالا که دیدی دیشب هم میشد دید؛ بهعنوان غلبه. پس منافاتی ندارد که میزان، همان رؤیت زوال است ولو غالباً وقتی قبل از زوال دیدی، این رؤیت، امارهٔ این است که دیشب هم میتوانستی ببینی. ولو نشده. این هم یک بیان است.

شاگرد: یعنی منا ط... .

استاد: همان زوال میشود.

شاگرد: خب چه نیازی داشته که چنین اماره ای را بیان کند؟

استاد: اماره غالبیه است.

شاگرد: وقتی خودش منا ط است، چه نیازی به بیان اماره غالبیه است؟

استاد: اگر احتمال دوم را بپذیریم حسابی به ذهن میآید که راوی، نقل به معنا کرده باشند. یعنی در روایت حماد هم امام علیه‌السلام همان تعبیر روایت عبید را آورده‌اند اما او روی انس عرفی خودش وقتی می خواسته برای ما بگوید، گفته وقتی دیدی، دیشب اول ماه بوده. یعنی او از خود قرینه لبیه نقل به معنا کرده است. علی ای حال این یک احتمالی است.

شاگرد۲: این غلبه هم خیلی معلوم نیست. یعنی اینکه قبل از زوال دیده غالباً دیشب هم قابل رؤیت بوده.

استاد: منظور من این است که در این احتمال دوم، ضابطه زوال سر جای خودش نشسته است. روی مبنای اول زوال کنار میرود. اما روی این مبنا، زوال سر جای خودش نشست. شب بهعنوان امارت با آن قابل جمع شد.

شاگرد: خروج ماه الآن اتفاق افتاده که قبل از زوال است، اینکه احتمال دارد دیشب هم قابل رؤیت بوده معنا ندارد. مگر اینکه اعتبارا باشد.

استاد: علی ای حال ما باید روایت حماد را معنا کنیم. روی این مبنایی که شما میگویید روایت حماد را چطور معنا میکنید؟ «اذا رئی قبل الزوال فهو للیلة المضیة». خب باید این را معنا کنید. نمیتوانید بگویید معنا ندارد. ولو همانطوری که ایشان میگویند بگوییم قرینه لبیه داریم که به حکومت از شب حساب میشود. ولی واقعاً هست؛ یعنی حکم شرعی این است که دیشب شب اول ماه بوده. لذا باید حدیث را معنا کنیم.

شاگرد۲: در اینجا داری زوال محلی میگویی یا همان ال عده؟

استاد: فعلاً به‌صورت مشترک بین همه عرض میکنم.

شاگرد: تفاوت این دو احتمال چیست؟

استاد: اولی صرفاً شروع ماه از غروب شد. و واقعاً وقتی قبل از زوال دیده میشود شارع از غروب حساب میکند. و لذا اگر مطمئن باشیم که دیشب امکان رؤیت نبوده، به این حکومت، ثابت میشود. در دومی که اماریت است، اگر قطع پیدا کنیم که دیشب هلال نبوده، اماره نخواهد بود. روایت آن را نمیگیرد. ولی روایت زوال آن را میگیرد.

بازبینی #1
ایجاد شده 4 مه 2026 11:30:24 توسط ... .
به روزرسانی شده 4 مه 2026 11:31:26 توسط ... .